

Giedrė Barkauskaitė – humanitarinių mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto Kultūrų studijų ir etnologijos katedros lektorė.

Moksliniai interesai: etninė kultūra, etninių tradicijų ir autorinės kūrybos sąveika, tradicinis ir šiuolaikinis folkloras.

Tel.: (+370 ~ 37) 327 832.

El. paštas: g.barkauskaite@hmf.vdu.lt.

Giedrė Barkauskaitė – PhD in Humanities, lecturer at the Department of Cultural Studies and Ethnology, Faculty of Humanities, Vytautas Magnus University.

Research interests: scientific interests include ethnic culture, the interaction of ethnic traditions and authors' creation, traditional and modern folklore.

Phone: (+370 ~ 37) 327 832.

E-mail: g.barkauskaite@hmf.vdu.lt.

Giedrė Barkauskaitė

Vytauto Didžiojo universitetas

TRADICIŠKUMAS MIESTO ŠVENTĖSE

Anotacija

Straipsnyje apibendrinami 2012 m. surinktų duomenų apie didžiuosius Lietuvos miestų renginius apklausos rezultatai. Aptariant miestų švenčių tradicinius (pasak pateikėjų) bendrumus, akcentuotina kocertų gausa, tradicinės renginių vietos bei švenčių (kasmetinis) tęstinumas. Tapačios įvairiuose miestuose organizuojamos šventės miestelėnų palankumo nesulaukia: valstybinių, kalendorinių švenčių organizuojamuose renginiuose lankosi pavieniai pateikėjai. Nėra labai didelio susidomėjimo miesto gimtadienių renginiais, nors šie išskiriami kaip svarbūs miestui. Didžiausio palankumo sulaukia išskirtinai tam miestui būdingi masiniai renginiai (pvz., Kauno *Hanza dienos*, Klaipėdos *Jūros šventė*).

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: miesto šventė, renginiai, tradicija.

Abstract

The abstract summarizes the results of the poll carried out in 2012 about the events in the biggest Lithuanian cities. In total, 117 respondents residing in the biggest Lithuanian cities have been polled. While talking about the common traditional features of city festivals, the respondents highlighted the variety of concerts, traditional places and the continuity (on the annual basis). Identical feasts that are organized in different cities are not evaluated favourably – only solitary respondents attend state or calendar holidays. City birthdays did not draw much attention as well, although they were indicated as being important for a city. Massive events characteristic for a particular city, such as Hanza Dienos in Kaunas or the Sea Festival in Klaipėda, were evaluated the best.

KEY WORDS: City Festivals, Events, Tradition.

Į v a d a s

Lietuvos didieji miestai nuolat organizuoja savo erdvėse masinius šventinius renginius, kurie ilgainiui tampa miesto savastimi, kultūrinės tradicijos dalimi, gyventojų traukos objektu. Kasmet miestuose organizuojama daugiau nei pusė šimto įvairaus pobūdžio masinių renginių¹. Aptariant Vilniaus, Kauno, Klaipėdos bei Šiaulių renginius, vykusius pastaraisiais 2011–2012 m., darbe siekiama išskirti bei apibūdinti tradicinius miestų kultūros reiškinius. Šio straipsnio tyrimo objektas – Lietuvos didmiesčiuose organizuojami šventiniai renginiai. Tikslas – išsiaiškinti miesto gyventojų požiūrį į šiuos kultūrinius reiškinius. Šiam tikslui pasiekti buvo naudojami pateikėjų apklausos duomenys: 2012 m. apklausta 117 pateikėjų, gyvenančių Lietuvos didmiesčiuose (surinkta 41 anoniminė anketa iš Kauno, 30 – iš Vilniaus, 25 – iš Klaipėdos, 21 – iš Šiaulių miesto gyventojų), iš kurių 41 – vyriškosios lyties, 76 – moteriškosios lyties. Didžioji dalis pateikėjų – jaunesni nei 35 metai (17 anketų užpildė pateikėjai nuo 36 iki 75 m.). Tyrimu norima atskleisti miesto švenčių dalyvių požiūrį į renginius, išskirti mėgstamas šventes bei tokio skirstymo priežastis, pastebėti švenčių trūkumus, įvardyti miesto švenčių tradiciškumą, palyginti masinių renginių populiarumą skirtinguose miestuose. Straipsnio pagrindui naudojami anketinės apklausos būdu surinkti empiriniai duomenys, kurie saugomi Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų ir etnologijos katedros rankraštyne (bylos nr. VDU ER 2438).

Miesto kultūros reiškiniai, taip pat ir miesto šventės, negali lygiuotis su tradicinės lietuvių kaimo kultūros tyrimų gausa, mokslininkų dėmesiu šiai sričiai. Tačiau įvairiais aspektais Lietuvoje atliktų miesto antropologijos tyrimų taip pat galima rasti. Apskritai miesto tyrinėjimai, etnologų pradėti tik praėjusio amžiaus 7-ajame dešimtmetyje, yra gana naujas reiškinys Lie-

¹ Įvairių Lietuvos didžiųjų miestų renginių sąrašai. Prieiga internetu: <http://www.makalius.lt/kelioniu-naujienos/vilnius-kviecia-svesti-pasauline-turizmo-dienanemokamu-renginiu-programa/>; <http://www.klaipedainfo.lt/lt/index.php?page=7&sub=18>; <http://visit.kaunas.lt/guide/gidas?lang=lt&kat=renginiai&subkat=festivaliai>; <http://www.kaunas.lt/go.php/lit/Renginiai/439>; <http://www.myliukauna.lt/lt/renginiai-kaune?date=09/27/2012>; http://www.vilnius-tourism.lt/wp-content/uploads/2012/01/tic_lankstukas_210x600_2011_LT1.pdf; <http://www.lso.lt/?ac=events&id=169>; <http://einam.lt/renginiu-paieska>.

tuvos istoriografijoje². Sovietmečiu miesto gyventojų butis, šeimos papročiai, kultūra dažniausiai pateikiama ir vertinama ideologiškai, daugiausia dėmesio skiriama darbininkų gyvenimui tyrinėti, susitelkiama į materialinės kultūros klausimus³. Reikia pažymėti, jog domėjimasis miesto kultūra, jos tyrimais šiuo metu pamažu auga. Libertas Klimka⁴, rašęs apie tradicines Vilniaus miesto šventes, pabrėžia, jog renginių organizatoriai nesigilina į krašto kultūros palikimą ir šventes pateikia paviršutiniškai. Juozo Kudirkos⁵ leidinys „Vilniaus verbos“ leidžia detaliau susipažinti su Vilniaus krašto išskirtiniais kultūriniais reiškiniais. Liutauro Kraniausko⁶ straipsnyje aptariamos Klaipėdos švenčių, miesto erdvių ir vartotojiškos elgsenos sąsajos 1991–2010 m. Miesto bendruomenės kultūrą, miesto gyventojų bendruomeniškumo jausmą nagrinėjanti Irena Luobikienė⁷ yra paskelbusi darbų, kuriuose kalbama apie bendrą kultūros situaciją Kauno mieste. Medžiagos randama E. Krukauskienės⁸ redaguotų leidinių sociologiniu aspektu publikuotuose straipsniuose apie miestiečių tapatumą, savivoką XX a. pabaigoje. Mokslininkų akiratyje vis dažniau aptinkami kalendo-

² Račiūnaitė-Paužuolienė R. Miesto antropologija. *Lietuvos etnologijos ir antropologijos enciklopedija*. Vilnius: LII leidykla, 2011, 305. Prieiga internetu: <http://identitetas.mch.mii.lt/> [žiūrėta 2012 12 14].

³ Daniliauskas A. Kauno proletarų gyvenamosios patalpos XIX–XX amžiais (1. Pastatai). *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 2 (27), 1968, 131–144. Daniliauskas A. Kauno proletarų būstai XIX pabaigoje – XX. *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 1 (29), 1969, 131–146. Daniliauskas A. Kauno proletarų gyvenamosios patalpos XIX–XX amžiais (2. Interjero dekoras). *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 3 (31), 1969, 107–121. Daniliauskas A. *Lietuvos miesto gyventojų materialinė kultūra XX a.* Vilnius: Mokslas, 1978.

⁴ Klimka L. *Tradicinės Vilniaus miesto šventės*, 2002. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7034&p_d=21302&p_k=1 [žiūrėta 2012 09 02].

⁵ Kudirka J. *Vilniaus verbos*. Vilnius: Mintis, 1993.

⁶ Kraniauskas L. Švenčių ir miesto erdvės santykis: trijų Klaipėdos miesto švenčių sociologija. *Sociologija, mintis ir veiksmas*, nr. 1. Klaipėdos universitetas, Vilniaus universitetas, 2011, 149–182.

⁷ Luobikienė I. Kauno miesto bendruomenės kultūra (gyventojų požiūris). *Sveikas miestas: Kauno miesto 2001 m. sveikatos apybraiža*. Kaunas: Lututė, 2001, 31–35.

Luobikienė I. Miesto kultūros erdvės konstravimas: jaunimo išvalgos. *Jaunimo vertybinės orientacijos: straipsnių rinkinys*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2003, 97–103.

⁸ *Miestiečiai: vilniečių ir kauniečių tapatumo, savivokos bei požiūrių sociologinė analizė*. Sud. E. Krukauskienė. Vilnius: LFSI, 1997.

Kauniečio portretas: sociologinis aspektas. Red. E. Krukauskienė. Vilnius: LFSI, 1998.

rinių švenčių tyrimai miesto erdvėse, vertingų įžvalgų apie kalendorines šventes randama Arūno Vaicekausko⁹ darbuose.

Nepaisant vis didesnio tyrinėtojų susidomėjimo, miesto tyrimų srityje vis dar labai atsiliekama, todėl miesto tyrimai ir toliau išlieka reikšmingi bei aktualūs visapusiškam lietuvių kultūros pažinimui. Šiam darbui naudojami 2012 m. duomenys leidžia atskleisti dalyvių požiūrį į visų didžiųjų Lietuvos miestų šventinius renginius.

Lietuvos didmiesčių renginiai

Lietuva negali lygiuotis į pasaulinius didmiesčius gyventojų skaičiumi, pastatų didumu, miestų erdvių platybėmis. Neturime ir šimtmečiais nusi-stovėjusių miesto kultūros tradicijų. Pasak autorės Magdalene Huelmann, „akivaizdus žmogui būdingas poreikis kurti tradicijas (nesvarbu, kad žodis „tradicijos“; matyt, nesuderinamas su papročių naujumu). <...> Tam tikros apeigos, vykstančios pagal nustatytą schemą, taip pat puikiai dera prie nū-dienos gyvenimo“¹⁰. Tarsi gyvas organizmas augantys, besikeičiantys, atsi-naujinantys Lietuvos miestai nuolat formuoja kultūrinės tradicijas, kurios parodomos miestų erdvėse organizuojamuose šventiniuose renginiuose. Apžvelgiant didmiesčiuose (deja, didmiesčių skaičius Lietuvoje mažėja – penktasis pagal dydį Lietuvos miestas Panevėžys neteko didmiesčio statu-so) organizuojamas bei miestiečių minimas šventes, galima būtų išskirti tapačius miestuose organizuojamus renginius į **kalendorines šventes** (Užgavėnės, Atvelykis, Joninės, Kalėdos (kalėdinės miesto eglės įžiebimo renginiai), Naujieji metai, Trys karaliai) ir pateikėjų atsakymuose minimas **valstybines šventes** (Sausio 13-oji, Vasario 16-oji, Kovo 11-oji, Liepos 6-oji). Apklausos duomenimis, valstybinių švenčių įvertinimas – neviena-reikšmis. Neigiamą požiūrį į organizuojamas valstybines šventes atsklei-džia atsakymai: „politinės nesąmonės“, „tušti ir nuobodūs renginiai“ (VDU ER 2438/7), susijėjimuose „tos pačios kalbos kiekvienais metais“ (VDU ER 2438/9). Pažymėtina, jog negatyvius atsakymus apie valstybines šven-tes pateikė 44–50 m. apklaustieji. Jaunesni pateikėjai išskirdavo valstybi-

⁹ Vaicekauskas A. Lietuviškos Joninės: nuo kaimo bendruomenės iki šiuolaikinės miesto šventės. *Liaudies kultūra* 4 (127), 33–38. Vilnius: LLKC, 2009. Prieiga internetu: <http://www.minfolit.lt/arch/21001/21101.pdf> [žiūrėta 2012 09 15].

¹⁰ Huelmann M. Folkloras šiandieninėje Vokietijoje: keli aspektai. *Tautosakos darbai* XXXI. Vilnius: LLTI, 2006, 56.

nes šventes kaip svarbius miesto renginius („programa, koncertai primena tos dienos svarbą kiekvieno lietuvių gyvenime“ VDU ER 2438/13) arba apsiribodavo nedetalizuodami renginio, o vyresnių (daugiau kaip 50 m.) pateikėjų atsakymuose valstybinės šventės apskritai nebuvo įrašytos.

Kitus pateikėjų išvardytus miestuose organizuojamus renginius aptarti sudėtinga, nes kiekvienas miestas organizuoja unikalius tam miestui būdingus festivalius, šventes. Apibendrinant duomenis, **vilniečių** atsakymuose dažniausiai įvardijama *Gatvės muzikos diena*, pateikėjams ne tokios svarbios *Sostinės dienos*, nebuvo vilniečių atsakymuose populiarios kalendorinės šventės, 4 pateikėjai įvardijo kalėdinės miesto eglės įžiebimo koncertus, neigiamai apibūdinamos Užgavėnės („Nemėgstu tokio persirenginėjimo pobūdžio <...>. Sakyčiau, netrūksta nieko, tiesiog visko gal net per daug“ – VDU ER 2438/21), išskirtinai pažymėta *Kaziuko mugė* („turi senas tradicijas, dėl to svarbi miestui“ – VDU ER 2438/19). Teigiama dėmesio sulaukė valstybinės šventės („Svarbiomis laikau tik tokias šventes, kaip Kovo 11-osios, Sausio 13-osios paminėjimai“ – VDU ER 2438/27). Tik pavienėse anketose aptinkami *Green night*, *Tebūnie naktis*, *Vilniaus brodas* renginių paminėjimai.

Kauniečiai išskirdavo *Hanza dienas* (39 pateikėjai), *miesto gimtadienio* ir *Kauno naktų* renginiai taip pat buvo populiarūs. Kiek rečiau minėtas *Kauno džiaz festivalis*. Pateikėjai dažnai įvardydavo kalendorinių švenčių renginius, gana populiarūs Kaune buvo ir *Kaziuko mugė*. Anketose įrašyti įvairūs muzikiniai renginiai (*Operetė Kauno pilyje*, *Pažaislio muzikos festivalis*, *šiuolaikinės muzikos festivalis*, *Kauno universitetų chorų festivalis*, *Dainų šventė*, *Gatvės muzikos diena*), dėl to galime teigti, jog Kaunas – muzikalus miestas. Paminėti ir tokie renginiai, kaip *Senamiesčio sezono atidarymas / uždarymas*, praėjusiais metais vykę *Napoleonas – 1812 m.* skirti renginiai.

Klaipėdiečiai, vardydami savo miesto renginius, visų pirmiausia išskirdavo *Jūros šventę* (šis renginys buvo įrašytas visose anketose), paminėtas buvo ir *miesto gimtadienis*, *Pilies džiaz festivalis*, *laivų regata*. Rečiau minėti kalendorinių švenčių (*Joninių šventės*, *Kaziuko mugės*, *Kalėdų eglutės įžiebimo*) renginiai, pavienėse anketose įvardyti *Dainų šventės* renginiai, paminėtas ir tradicinis tarptautinis folkloro festivalis *Parbėg laivelis*.

Kukliausią miesto renginių sąrašą pateikė **šiauliečiai** – dažniausiai apsiribota nurodant tik *miesto gimtadienį*, o du pateikėjai įvardijo festivalį *Saulėtosios naktys*. Tačiau pastebėta, jog su kitų miestų renginiais šiaulie-

čiai susipažinę kur kas geriau: paminėtos Vilniuje organizuojamos *dainų šventės* (pažymėtina, jog patys vilniečiai šio renginio apskritai neįvardijo), valstybinės šventės. Apibūdindami ryškiausius Kauno miesto reginius šiauliečiai įvardijo *Kauno miesto šventę* (7 pateikėjai), o Klaipėdoje išskyrė *Jūros šventę* (18 pateikėjų).

Klaipėdiečiai, įvardydami kitų didmiesčių svarbiausius renginius, Vilniui būdingas išskyrė *Kaziuko mugės* (20 pateikėjų), paminėtos *Gatvės muzikos* (17 pateikėjų) bei *Sostinės dienos* (12 pateikėjų). Deja, ne taip lengvai sekėsi įvardyti būdingus Kaunui renginius – klaipėdiečių dažniausias atsakymas „nežinau“, tik keliose anketose įvardyti *Kauno naktį*, *Hanza dieną* bei *Kauno miesto švenčių* renginiai. Nė vienas klaipėdietis nežinojo Šiauliuose organizuojamų miesto renginių.

Nedaugeliui kauniečių žinomos Šiauliuose organizuojamos *Šiaulių miesto dienos* (įvardijo 5 pateikėjai), paminėtos Vilniuje organizuojamos *Kaziuko mugės* (ši renginį paminėjo 19 pateikėjų), tačiau žinomiausia Klaipėdoje organizuojama *Jūros šventė* (ją atsakymuose pamini 38 kauniečiai).

Apibendrinus duomenis, galima teigti, jog žinomiausia ir populiariausia didmiesčių šventė – Klaipėdoje organizuojama *Jūros šventė*. Renginio svarbą miesto kultūrai akcentavo ne tik visi apklausti klaipėdiečiai, bet ir pateikėjai iš kitų Lietuvos didžiųjų miestų (renginys minimas 109 anketose). Šis miesto renginys išties gali pasigirti šventės tradicijomis, pradėtomis kurti dar 1934 m. ir leidusiomis „pripatinti lietuvį prie Jūros“¹¹. Atrodytų, dėsninga, jog tradicinis renginys yra populiarus bei žinomas. Pasak Antano Andrijausko, „tradicija garantuoja senų išlaikusių laiko bandymus praeities („mirusios“) kultūros formų ir simbolių funkcionavimą gyvoje dabarties kultūros objektų, reiškinių bei simbolių sistemoje“¹². Norėtusi akcentuoti, jog tam tikri šventės tradiciniai momentai yra gerokai pakitę, o gal ir negrižtamai nunykę: pateikėjai nebemini renginį garsinusių vandens ir / ar miesto gatvėmis žygiuojančių karnavalų, vis mažiau svarbus švenčių dienomis tampa (nors vis dar įvardijamas miesto simboliu) šiuo metu remontuojamas burlaivis „Meridianas“. Stabiliai organizuojamas tęstinis renginys priimtinas miestiečiams ir svečiams organizatorių parinktomis įvairiomis švenčių formomis.

¹¹ Laužikienė N. *Jūros šventė*. Klaipėda, 2004, 5.

¹² Andrijauskas A. *Kultūrologijos istorija ir teorija*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2003, 195.

Reikėtų pažymėti, jog vieni pateikėjai tam tikrą renginį apibūdina pozityviai, o kitose anketose apie tą patį renginį galima rasti neigiamų atsiliepimų. Pavyzdžiui, vienose anketose rašoma: „labiausiai patinka Kauno naktų renginiai“ (VDU ER 2438/49), o kitose apie tą patį renginį teigiama, jog „trūksta saugumo“, „trūksta kultūros“, „daug girtų piemenų“, „vyksta daug muštynių“, „nėra įdomių renginių“ (VDU ER 2438/71; 84; 92; 96; 97); vieni įvardija geriausius *Hanza dienų* renginius (VDU ER 2438/45), kitose anketose aptinkami tokie renginio trūkumai: „trūksta organizavimo“, „per daug komercijos“, „per mažai senųjų amatų meistrų“ (VDU ER 2438/52; 63; 67). Nors reikėtų paminėti, jog šis *Hanza dienų* renginys sulaukė mažiausiai kritikos.

Apibendrinant miestų švenčių lankytojų nusiskundimus, daugiausia pastebėjimų, jog renginiuose trūksta saugumo (71 anketa), per mažai policijos pareigūnų. Kalbant apie šventinę programą, pastebima, jog atsižvelgiama ne į visų žmonių interesus (48 anketos). Išskirtinai kauniečių anketose įrašyti nusiskundimai, kad švenčių lankytojai kartais neranda kur pasistatyti automobilio, trūksta WC (tokių trūkumų neįvardijo kitų miestų pateikėjai).

Miesto švenčių renginių patrauklumas

Teigiama, jog „nacionalinės lietuvių kultūros pagrindai susiformavo tarpukario Lietuvoje – 1918–1940 m. Nusimetusi daugiau kaip šimtą metų varžiusius valstietiškos bendruomenės gyvenimo luobus, lietuvių tauta pareiškė moderniajai tautai priderančias teises“¹³. Lietuvos valstybėje formuojantis profesionaliajai kultūrai, tiek anuomet, tiek šiomis dienomis, nuolat reflektuojama etnografinės kultūros išraiška. Norint atskleisti miestų renginių lankomumo bei patrauklumo priežastis šiomis dienomis, remiamasi surinktais anketiniais duomenimis, kurie pateikia labai lakaniškus, apibendrintus pastebėjimus. Dažniausiai įvardijama lankomumo ir patrauklumo priežastis – įvairių pasirodymų ir skirtingų meninių stilių renginių gausa, įvairi skirtingo pobūdžio veikla, kuri sutraukia daug miestiečių ir miesto svečių. Džiaugiamasi, jog renginiuose dalyvauja žinomos, gerai pažįstamos bei kitu atveju – naujos, negirdėtos grupės, vyksta įvairių meninių žanrų, skirtingos specifikos pasirodymai. Įvardijama galimybė

¹³ Berenis V. Istorinė tradicija ir moderniosios istorijos iššūkiai. *Kultūra globalizacijos formomis*. Vilnius: KFMI, 2006, 11.

kultūringai praleisti laiką, pažymima, jog išėjus į miestą būtinai randama veiklos, renginių, „duonos ir žaidimų“ (VDU ER 2438/26). Pabrėžiama ir įvardijama, jog tai ne kasdieniška, kiek kitaip, neįprasta, nauja. Viena vertus, atrodytų, jog tokie pastebėjimai galėtų būti renginių patrauklumo priežastis. Tačiau kiti surinkti duomenys teigia priešingai. Pozityviai apibūdindami šventę pateikėjai mini: renginys vyksta konkrečioje (jau įprastoje) vietoje, nuolatiniu (paros, metų) laiku, tai – kasmetinis renginys; renginių pobūdis taip pat iš anksto aiškus (tautodailininkų mugės, tam tikro žanro muzikos, šokių ar kitokių menų koncertai, pasirodymai, parodos). Įvardijama, jog tradiciškai per miesto šventes pasipuošia ir miestas tam tikra simbolika, atributais (tačiau mažiau nei trečdalis pateikėjų galėjo nurodyti, ar buvo ir kaip buvo miestas papuoštas per tam tikrą (jiems labiausiai patikusį) renginį). Klaipėdiečiai miesto šventinę simboliką, jo svarbą akcentavo labiausiai (60 proc. pateikėjų). Galbūt Klaipėda būna ryškiau, šventiščiau išpuošiama per miesto renginius?

Tik 14 pateikėjų įvardijo lankytinus valstybinių švenčių miesto renginius, tačiau daugiau pateikėjų (35) paminėjo tokių švenčių tradicinius momentus: LR himno giedojimą, politikų kalbų sakymą, vėliavų pakėlimą, klasikinės muzikos koncertus. Išskirta, jog atidarymų, uždarymų kalbos (organizatorių, valdininkų, miesto mero) yra miesto švenčių tradicinis momentas.

Tokie anketų duomenys teigtų, jog būtent tradiciniai momentai padaro renginius svarbius, žinomus, patrauklius. Deja, ar modernumas ir naujumas, ar tradiciškumas ir pastovumas daro miesto renginius svarbius, lankomus ir patrauklius vienareikšmiškai atsakyti neleidžia tyrimo rezultatai. Pateikėjai išskirdavo tam tikrus palankius šventės momentus, kurie visiškai prieštaraudavo jų pačių pastebėjimams:

- išnaudoti kuo įvairesnes miesto erdves / tradiciška ir patrauklu, kad renginiai vyksta tose pačiose vietovėse;
- organizuoti mokamus, bet geresnės kokybės renginius / džiūgaujama, jog miesto renginiai – nemokami;
- apriboti alkoholio pardavimą (kauniečių pastaba) / klaipėdiečiams *Jūros šventė* asocijuojasi su alaus gėrimu;
- reikėtų daugiau dėmesio skirti miesto puošybai / vos trečdalis pateikėjų pastebėdavo tokius miesto šventės išskirtinumo požymius;
- reikėtų daugiau renginių, kurie sudomintų jaunimą / pažymėta, jog

reikėtų orientuotis ne tik į jaunų, bet ir vyresnio amžiaus žmonių poreikius ir norus;

- kiekvienais metais sugalvoti ką nors nauja, kad nebūtų tas pats šventės scenarijus, nes tai žmonėms greitai nusibosta, norisi, kad kasmet šventė paliktų gerą įspūdį / tradiciškai turėtų būti pažįstamas scenarijus, kad žmonės žinotų iš anksto, ko tikėtis;
- geriau organizuoti ne kasmet, bet įspūdingesnius, grandioziškesnius, tarptautiškesnius renginius / mėgaujamosi, kad renginiai vyksta kiekvienais metais, organizuojami tik tam tikrame mieste;
- geriau pasirūpinti renginio tvarka / džiaugiamasi laisve, šėliojimu, draugų susibūrimais, susitikimais;
- reikia kuo daugiau renginiams reklamos / apgailestaujama, kad per didelė „žmonių masė“ (VDU ER 2438/14), „ne šventė, o turgus“ (VDU ER 2438/57);
- atrinkti ir „atsijoti“ koncertinius pasirodymus / džiaugiamasi, jog gali toje pačioje šventėje pamatyti skirtingų žanrų, įvairios specifikos koncertų;
- laiku ir punktualiai pradėti šventę / smagu, jog bet kuriuo metu ir bet kada atėjus galima pamatyti įvairių renginių.

Apibendrinimas

Tapačios įvairiuose miestuose organizuojamos šventės miestelėnų palankumo nesulaukia. Pavieniai pateikėjai mini, jog lankosi valstybinių ir kalendorinių švenčių renginiuose. Nėra labai didelio susidomėjimo miesto gimtadienių renginiais, nors šie išskiriami kaip svarbūs miestui. Didžiausio palankumo sulaukia tam miestui tipiškiausi masiniai renginiai.

Žinomiausia ir populiariausia didmiesčių šventė galima įvardyti Klaipėdoje organizuojamą *Jūros šventę*. Šio renginio svarbą akcentavo ne tik klaipėdiečiai, bet ir pateikėjai iš kitų Lietuvos didžiųjų miestų. Apibūdinami *Jūros šventę* pateikėjai išskiria įvairaus pobūdžio gausybę renginių, išryškinama jūrinė tematika (jachtų gausa Danės upės krantinėse, tradiciniai vainikų nuleidimai jūroje, paminint žuvusius jūrininkus). Reikėtų pažymėti, jog šioje miesto šventėje miestelėnai (ar miesto svečiai) taip pat nevengia išsiskirti savo jūrine atributika paryškinta apranga. Tačiau išskirtinio dėmesio aprangai neakcentavo nė vienas pateikėjas. Pastebėta, jog

tradiciškai šventei pateikėjai priskiria fejerverkus (nors gausybė masinių miesto renginių yra puošiami šventiniais fejerverkais).

Nors organizatoriai miesto gyventojams kasmet siūlo po kelias dešimtis masinių švenčių, tačiau populiarumo bei teigiamo įvertinimo sulaukia vienietiniai renginiai. Remiantis empiriniais duomenimis, neįmanoma vienareikšmiškai įvardyti palankumo miesto šventei kriterijų. Aptariant tradicinius (pasak pateikėjų) švenčių bendrumus, akcentuotina kocertų gausa, tradicinės renginių vietos, išskirtina ir svarbu, jog tai – tęstinis, kasmetinis renginys.

Šaltiniai

VDU ER – Vytauto Didžiojo universiteto Kultūrų studijų ir etnologijos katedros Etnologijos rankraštynas.
Įvairių Lietuvos didžiųjų miestų renginių sąrašai. Prieiga internetu: <http://www.makalius.lt/kelioniu-naujienu/vilnius-kviecia-svesti-pasauline-turizmo-diena-nemokamu-renginiu-programa/>;
<http://www.klaipeda.info.lt/lt/index.php?page=7&sub=18>; <http://visit.kaunas.lt/guide/gidas?lang=lt&kat=renginiai&subkat=festivaliai>; <http://www.kaunas.lt/go.php/lit/Renginiai/439>; <http://www.myliukauna.lt/lt/renginiai-kaune?date=09/27/2012>;
http://www.vilnius-tourism.lt/wp-content/uploads/2012/01/tic_lankstukas_210x600_2011_LT1.pdf; <http://www.lss.lt/?ac=events&id=169>; <http://einam.lt/renginiu-paieska>.

Literatūra

Andrijauskas 2003 – Antanas Andrijauskas. *Kultūrologijos istorija ir teorija*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla.
Berenis 2006 – Vytautas Berenis. Istorinė tradicija ir moderniosios istorijos iššūkiai. *Kultūra globalizacijos formomis*. Vilnius: KFMI, 10–28.
Daniliauskas 1968 – Antanas Daniliauskas. Kauno proletarų gyvenamosios patalpos XIX–XX amžiais (1. Pastatai). *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 2 (27), 131–144.
Daniliauskas 1969 – Antanas Daniliauskas. Kauno proletarų būstai XIX pabaigoje – XX. *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 1 (29), 131–146.
Daniliauskas 1969 – Antanas Daniliauskas. Kauno proletarų gyvenamosios patalpos XIX–XX amžiais (2. Interjero dekoras). *Lietuvos TSR MA darbai, A serija* 3 (31), 107–121.
Daniliauskas 1978 – Antanas Daniliauskas. *Lietuvos miesto gyventojų materialinė kultūra XX a.* Vilnius: Mokslas.
Huelmann 2006 – Magdalene Huelmann. Folkloras šiandieninėje Vokietijoje: keli aspektai. *Tautosakos darbai XXXI*. Vilnius: LLTI, 51–57.
Kauniečio portretas 1998 – *Kauniečio portretas: sociologinis aspektas*. Red. E. Krukauskienė. Vilnius: LFSI.
Klimka 2002 – Libertas Klimka. *Tradicinės Vilniaus miesto šventės*. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7034&p_d=21302&p_k=1.

- Kraniauskas 2011 – Liutauras Kraniauskas. Švenčių ir miesto erdvės santykis: trijų Klaipėdos miesto švenčių sociologija. *Sociologija, mintis ir veiksmas*, nr. 1. KU, VU, 149–182.
- Kudirka 1993 – Juozas Kudirka. *Vilniaus verbos*. Vilnius: Mintis.
- Laužikienė 2004 – Nijolė Laužikienė. *Jūros šventė*. Klaipėda, 5–6.
- Luobikienė 2001 – Irena Luobikienė. Kauno miesto bendruomenės kultūra (gyventojų požiūris). *Sveikas miestas: Kauno miesto 2001 m. sveikatos apybraiža*. Kaunas: Lututė, 31–35.
- Luobikienė 2003 – Irena Luobikienė. Miesto kultūros erdvės konstravimas: jaunimo įžvalgų. *Jaunimo vertybinės orientacijos: straipsnių rinkinys*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 97–103.
- Miestiečiai 1997 – *Miestiečiai: vilniečių ir kauniečių tapatumo, savivokos bei požiūrių sociologinė analizė*. Sud. E. Krukauskienė. Vilnius: LFSI.
- Račiūnaitė-Paužuolienė 2011 – Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė. Miesto antropologija. *Lietuvos etnologijos ir antropologijos enciklopedija*. Vilnius: LII leidykla, 301–307. Prieiga internetu: <http://identitetas.mch.mii.lt/>
- Vaicekuskas 2009 – Arūnas Vaicekuskas. Lietuviškos Joninės: nuo kaimo bendruomenės iki šiuolaikinės miesto šventės. *Liaudies kultūra* 4 (127), 33–38. Vilnius: LLKC. Prieiga internetu: <http://www.minfolit.lt/arch/21001/21101.pdf>.

Giedrė Barkauskaitė

TRADITIONS IN CITY FESTIVALS

Summary

The biggest Lithuanian cities constantly organize massive festive events that eventually become a part of cultural traditions as well as the object of attraction for city residents. Through the analysis of festive events, which have taken place during the recent years in the biggest Lithuanian cities – Vilnius, Kaunas, Klaipėda and Šiauliai – we seek to distinguish and describe traditional cultural city events. The abstract summarizes the results of the poll carried out in 2012 about the events in the biggest Lithuanian cities. In total, 117 respondents residing in the biggest Lithuanian cities have been polled.

The answers of the poll cover the most fascinating different city events as well as their traditional moments. While indicating the most popular and the most famous festival, most respondents named the Sea Festival in Klaipėda – 94 % of Klaipėda residents and 78 % of dwellers in other biggest cities indicated the festival as the most important event in Klaipėda. According to the author M. Huelmann, „the demand to create traditions is obvious (despite the fact that the word “traditions” is incompatible with

new customs)”. However, it takes time for the created traditions to become acceptable and awaited by city residents. The Sea Festival’s popularity is exceptional, as the festival has the continuous traditions of its organization and celebration.

When asked about the means that could make city events more popular, the respondents indicated different ways, yet they absolutely contradicted the traditional moments of festivals that had been indicated before:

- To use different areas of the city (whereas the same place of an event has been indicated as the traditional and attractive feature for a city event);
- To organize events of higher quality, paid ones (yet, the respondents were happy that no fees were applied for city festivals);
- Pay bigger attention for city decoration (yet, only one-third of the respondents noticed such details);
- Grandiose, impressive and more international events should be organized (however, it was praised that the events took place every year and were organized in particular cities);
- More attention should be paid to the order during the festivals (yet, freedom, celebration, meeting friends were the things the respondents rejoiced the most);
- Artists for performances should be selected (yet, the respondents rejoiced they could see concerts of different genres and styles), etc.

While talking about the common traditional features of city festivals, the respondents highlighted the variety of concerts, traditional places and the continuity (on the annual basis). Identical feasts that are organized in different cities are not evaluated favourably – only solitary respondents attend state or calendar holidays. City birthdays did not draw much attention as well, although they were indicated as being important for a city. Massive events characteristic for a particular city, such as Hanza Dienos in Kaunas or the Sea Festival in Klaipėda, were evaluated the best.

Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo tarybos remiamas mokslinių tyrimų projektas „Šiuolaikinės miesto kultūros tyrimai“ (sutarties nr. LIT-4-22).